7/5896

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel Müdür Yardımcılığı

ÇOK İVEDİ/SÜRELİ

Sayı : 026.21/2002/SPGY/74439
Konu : Yazılı Soru Önergesi

14.03.2002
SÜRELİ - ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 8 Şubat 2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-13355 sayılı yazıları

Aksaray Milletvekili Sayın Ramazan Toprak'ın 7/5896 Esas No'lu yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arzederim.

İsmail CEM

İsmail CEM
Bakan

EK: Soru önergesi yanıtı

7/5896

AKSARAY MİLLETVEKİLİ SAYIN RAMAZAN TOPRAK'IN YAZILI SORU ÖNERGESİ

Bilindiği üzere, Helsinki Zirvesi Başkanlık Sonuçları Belgesi'nin 4. paragrafında: "AB Konseyi'nin 13 aday ülkeyi tek bir çerçevede biraraya getiren kapsayıcı nitelikteki katılma sürecini vurguladığı, aday ülkelerin katılım sürecine eşit temelde iştirak ettikleri", yine aynı Belge'nin 13. paragrafında: "Türkiye'nin diğer aday ülkelerle aynı kriterlere sahip olarak Birliğe aday ülke olarak gösterildiği" belirtilmiştir.

Bu bilgilerden hareketle,

SORULAR:

1. Her ne kadar Helsinki Zirvesi kararlarında Türkiye'nin birlikte aday olduğu diğer 12 ülkeyle eşit statüde aday olduğu kabul edilmiş ise de, sonraki zaman diliminde ülkemizin hiç de diğer aday ülkelerle ve özellikle de Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle (GKRY) eşit statüde görülmediği yolundaki yaygın kanaat veya iddiaların doğruluk derecesi nedir?
2. Avrupa Birliği'nin, ülkemiz ile GKRY'nin aday üyelikleri konusunda GKRY lehinde olmak üzere ayrıcalıklı davrandığı yaygın kanaati doğru ise, buna yönelik ne tür diplomatik girişimlerde bulunulmaktadır?
3. Ülkemiz hariç tutularak, diğer 12 aday ülke arasındaki GKRY'nin 2003 yılı içerisinde üyelik müzakerelerinin tamamlanacağı ve 2004 yılı içerisinde AB'ne tam üye olacağı yaygın kanaat ve iddialarının doğruluk derecesi nedir? Şayet bu iddialar doğru ise, bu konuda ne tür çalışmalar yapılmaktadır?
4. Helsinki Zirve kararları 4 ve 9. paragrafları doğrultusunda, AB organlarının, ülkemiz üzerinde baskı kurmaya yönelik çabaların aynısını GKRY üzerinde de göstermekte midir?
5. GKRY için düzenlenen Katılım Ortaklığı Belgesi'nin, ülkemiz hakkında düzenlenen 8 Kasım 2000 Katılım Ortaklığı Belgesi'nden çok daha farklı ve ayrıcalıklı hükümler içerdiği iddialarının doğruluk derecesi nedir?
6. Ülkemiz ve GKRY hakkında düzenlenen Katılım Ortaklığı Belgeleri gözönüne alındığında, özellikle siyasi kriterler bakımından karşılıklı olarak ne tür yükümlülüklere tabi kılınmışlardır? (Mukayeseli olarak)

YANITLAR:

1. Helsinki Zirvesi kararları çerçevesinde, Türkiye, diğer aday ülkelerle eşit statüye sahip olup, bu husus son olarak kurumsal reforma ilişkin 2004 yılında toplanacak Hükümetlerarası Konferans öncesinde oluşturulan Konvansiyon'a ülkemizin diğer aday ülkelerle eşit statüde davet edilmesinde de görülmüştür.

   Halihazırda 13 aday ülke için uyulması gereken Kopenhag kriterleri tüm adaylar için aynı koşulları içermektedir. Ülkemizin adaylığı konusunda yerine getirmesi gereken ayrı kriterler bulunmamaktadır. Bildiğiniz gibi, diğer 12 aday ülkeyle katılım müzakereleri devam etmektedir. Türkiye'yle tam üyelik müzakerelerinin açılması için ise diğer adayların da zamanında yaptıkları gibi, Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirmesi gerekmektedir. Nitekim, AB'nin genişlemeden sorumlu Komiseri Günter Verheugen 13-15 Şubat 2002 tarihlerinde ülkemizi ziyareti kapsamında Ankara'da yaptığı tüm üst düzey temaslarda bu hususu vurgulayarak, Kopenhag kriterleri yerine getirildiği takdirde,

Komisyon'un Türkiye'nin müzakerelere başlanmasına hazır olduğu yönünde Konsey'e teklifte bulunacağını bildirmiştir.

2. Türkiye GKRY'ni tanımadığı gibi, GKRY'nin AB'ne üyelik başvurusunu da hukuka aykırı bulmaktadır. Tanımadığı bir ülkenin adaylık statüsüyle kendi durumunu kıyaslamak suretiyle yapacağı diplomatik girişimler, Türkiye açısından bir çelişki teşkil edeceğinden, bu konudaki tutumumuz GKRY'nin AB üyeliğinin yasadışı olacağı ve AB'yle yürüttüğü müzakerelerin de tüm Kıbrıs'ı temsilen olduğu iddialarının gerçeklerle örtüşmediği merkezindedir.

   Bu çerçevede Türkiye, başından itibaren tutarlı bir şekilde her fırsatta GKRY'nin AB üyeliğinin ülkemizce kabul edilmesinin mümkün olmadığını, AB'nin GKRY'ni üyeliğe kabul etmesi halinde hata yapacağını, bu durumda da Türkiye ve Kıbrıs Türk tarafının gerekli adımları atmakta tereddüt etmeyeceklerini söyleyegelmiştir.

3. Gerek AB organları tarafından alınan kararlarda, gerek bu organlarca hazırlanan raporlarda GKRY'yle yürütülmekte olan üyelik müzakerelerine ilişkin olarak olumlu değerlendirmelere yer verilmekte, bu suretle GKRY'nin üyelik müzakerelerini ilk tamamlayacak adaylar arasında yer alacağı ve ilk genişleme dalgasına dahil olacağı kanaati yayılmaktadır.

   GKRY'ne tüm Kıbrıs adına verilecek üyelik perspektifinin Kıbrıs meselesinin çözümünü kolaylaştırıcı faktör olacağı düşüncesiyle hareket eden AB, tarihi bir hata yaparak GKRY'yle üyelik müzakerelerini 1998 yılında başlatmıştır. Bu, yanlış varsayım ve değerlendirmeler üzerine bina edilmiş bir karardır. Türkiye, başından beri bu üyeliğe karşı çıkmakta, her fırsatta ve her düzeyde GKRY'nin AB üyeliğinin uluslararası hukuka aykırı olduğunu, dolayısıyla bu üyeliğin kabul edilmesinin mümkün olmadığını, ayrıca Ada'da ve Doğu Akdeniz'de hüküm süren barış ve istikrarın bu üyelikten olumsuz etkileneceğini ve bu çerçevede ülkemizin gerekli gördüğü tedbirleri almakta tereddüt etmeyeceğini beyan etmektedir. Öte yandan, Helsinki Zirvesi kararlarında AB'nin GKRY'nin üyeliğini değerlendirirken tüm ilgili faktörleri dikkate alacağı hususu kaydedilmektedir. Yukarıda belirttiğimiz bu unsurların AB tarafından dikkate alınması yönünde girişimlerimiz ısrarla sürdürülmektedir.

4. Helsinki Zirvesi Sonuç Bildirgesi, AB üyesi ülkeler tarafından kabul edilen ve ayrım gözetilmeksizin ilgili bölümleri itibariyle aday ülkelerin tümünü muhatap alan bir belgedir. Genişleme ve üyeliğe kabule ilişkin vazedilen ilkeler tüm adaylar için geçerlidir.

   Diğer taraftan, GKRY'nin üyeliği konusunda AB'nin takip ettiği siyasetin kabul edilemez olduğu başından itibaren Türkiye tarafından dile getirilmiş ve bu husus gerekçeleriyle birlikte kayıtlara geçirilmiştir. Bu doğrultuda, GKRY'nin AB'ne üyeliğinin gerçekleşmesi halinde Türkiye'nin kararlı bir şekilde hareket edeceği her düzeyde ve her fırsatta bütün ilgili ülkelere ve dünya kamuoyuna duyurulmaktadır. Türkiye, Helsinki Zirvesi Kararları doğrultusunda, Kıbrıs'ta BMGS'nin iyi niyet misyonu çerçevesindeki çabalarını desteklemeyi üstlenmiştir.

   Helsinki Zirvesi kararlarında her ne kadar çözümün GKRY'nin üyeliği için bir ön şart olmadığı ifade edilse de, nihai karar aşamasında çözümün, dikkate alınacak tüm ilgili unsurlardan biri olduğu şüphe götürmez bir gerçektir.

5. GKRY'nin AB'ne katılım Ortaklığı Belgesi'nde (KOB) Kıbrıs sorununa "kısa vadeli hedefler" bölümünde "siyasi kriter" olarak "BM himayesindeki bir çözüme yönelik çabalara desteği azami düzeyde tutma" ifadesiyle yer verilmektedir.

   Ada'da sorunu yaratan taraf olmasına rağmen GKRY'nden "soruna çözüm bulmasının" veya "çözümü hazırlayacak bir katkı sağlamasının" talep edilmemiş olması, GKRY'nin AB üyeliğinin kapsamlı bir çözümle irtibatlandırılmaması ve devam ettiği sürece görüşmelere katılmanın AB tarafından konulan siyasi kriteri karşılama noktasında yeterli görülmesi, belgedeki temel yanlışlıklar olarak nitelendirilebilir.

   Ülkemizin KOB'nde Kıbrıs konusu "siyasi diyalog" başlığı altında yer almaktadır.

   Türkiye, kendi AB üyeliği ile Kıbrıs sorunu arasında herhangi bir bağlantı görmemekte, böyle bir bağlantı kurulmasını kesinlikle kabul etmemekte ve AB'yle ilişkilerini Ortaklık Anlaşmalarının oluşturduğu temel üzerinde yürütmektedir. Kıbrıs konusunun hukuken bu sürecin içinde yeri bulunmamaktadır.

   Ayrıca, Türkiye'nin AB üyeliği, Kıbrıs'ta varılacak bir çözüme bağlı değildir. Ancak Türkiye'nin AB'ne üye olması Kıbrıs sorununun çözümünü kolaylaştırabilir.

6. GKRY'nin AB'ne Katılım Ortaklığı Belgesi'nde Kıbrıs sorununa "kısa vadeli hedefler" bölümünde "siyasi kriter" olarak "BM himayesindeki bir çözüme yönelik çabalara desteği azami düzeyde tutma" ifadesiyle yer verilmektedir.

   8 Kasım 2000 tarihinde açıklanan Türkiye Katılım Ortaklığı Belgesi'nde (KOB) Türkiye'nin AB üyeliği ile Kıbrıs sorunu arasında bir bağlantı kurulmaya çalışıldığı görülmüştür. KOB'nde Kıbrıs'ın, Türkiye'nin Birliğe katılımı konusunda siyasi kriterlerden biri olduğu anlamına gelecek bir ifade yeralmıştır. Ayrıca, Türkiye BMGS'nin çözüm çabalarına destek vermeye davet edilmiştir.

   Türkiye, 9 Kasım tarihinde Hükümet, 11 ve 18 Kasım tarihlerinde Sayın Başbakanımız tarafından yapılan açıklamalarla, AB'yle ilişkilerinde Kıbrıs'ın yeri bulunmadığına dair tutumumuzu yinelemiştir. Sayın Başbakanımız ayrıca, AB üyesi ülkelerin Başbakanlarına birer mektup göndererek, Türkiye'nin kendisini, AB'nin zamanında teyit ettiği anlayış çerçevesinde sadece Helsinki Sonuçları'nda yeralan ifadelerle yükümlü tuttuğunu bildirmiş ve KOB'nden Kıbrıs'la ilgili tüm atıfların çıkartılmasını istemiştir. Bu tepkilerimiz sonrasında AB Genel İşler Konseyi (GİK)'nin hassasiyetimizi bir ölçüde gözönünde bulundurduğu ve 4 Aralık tarihinde yapılan toplantısında Kıbrıs ve Ege konularını "siyasi diyalog" kapsamına aldığı görülmüştür.